

Talv on sügisest jagu saanud

AIN KALLIS

Sügisest ilma ja lapse peput ei saa iial uskuda.

Paide

Klimatoloogiline sügis saabus Tartumaale 18. septembril («Postimees», 28. september), kui ööpäeva keskmine õhutemperatuur langes püsivalt alla 12°C. Oodatud vananaistesuvi jäigi tulemata, kuigi september oli üsna soe - kuu keskmine õhusoojus (10,6°C) langes kokku paljude aastate keskmisega ehk normiga (10,5°). Vihma tuli septembris ligi kaks korda rohkem kui tavaliselt, kompenseerides suvise puudujäägi. Sünoptikud valisid pikaajalise prognoosi nn. analoogaastaks 1955, selle järgi oleks pidanud suhteliselt soe olema ka oktoobris.

Temperatuur hakkas aga kukkuma juba enne talset, kahekümnendal kuupäeval. Lääne-Eestis tuli siis maha 5-6 cm, Põhja-Eestis 1-3 cm paksune lumekord, lõuna pool sai maa valgeks paar päeva hiljem. Meeldejääv oli autot juhtinuite 23. oktoober, mil paljude sõit lõppes kraavis. Varaseim sügisene lumi on maha sadanud Viljandis 8. septembril ning kogu Eestis 24. septembril 1984. aastal. Tänavu sai Tartu ümbrus valge olla vaid paar päeva, siis oli maa jälle tõmmu. Põhja pool jätkus lund päris mitmeks päevaks, lume paksus küündis seal kohati 24-26 sentimeetrini.

Novembri algul tuli väike külmalaine, lääne pool sadas ka lund. Mardipäeval oli jällegi võrdlemisi soe (3-9°), sadas vihma, kuu teisel poolel keeras aga külmale. Seekord tuli suurem lumesadu lõuna poolt. 25. kuupäeval, kadripäeval, oli Võrus ja Otepääl juba 10 cm lund, lund tuli veelgi juurde. Seega tänavu Mart soojendas, Kadri kergelt külmetas. Nüüd paistab, et sajune ja pilvine, kuid keskmiselt soe sügis on lõppenud. Klimatoloogiliselt loetakse eeltalve alguseks aega, mil ööpäevas õhutemperatuuri maksimum ei tõuse üle 0°C. Päris talv algab, kui moodustub püsiv lumikate ja maa külmub. Varajaseim talv algas Tartumaal 25. oktoobril 1921. a. Mõnel aastal vindub eeltalv kuni kevadeni välja, teisalt jälle püsib maa näiteks 1965/1966. aasta talvel Pandivere kõrgustikul valge 170 päeva, 40-50 päeva kauem kui keskmiselt.

Kas jõulud tulevad valged või mustad? Tartumaal on detsembri lõpul keskmiselt kahel kolmandikul aastatest lumi maas. Kolm viimast aastat on meil lumine olnud...